

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชน ปัญหาโรคเอดส์ กรณีศึกษาพระครูโสภณปริยัติสุธี อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การปรับเปลี่ยนแนวคิดของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนในปัญหาโรคเอดส์และการศึกษารูปแบบและวิธีการในการสงเคราะห์ ตลอดจนถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่ผลต่อการสงเคราะห์และผลมิได้จากการดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินการพัฒนาชุมชน ใช้เป็นรูปแบบในการหาทางให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวในที่อื่นต่อไปได้

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชน ทฤษฎี บทบาท และแนวคิดบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม การศึกษาข้อมูลภาคสนาม ได้เลือกพื้นที่ศึกษาคือ พื้นที่อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษากรณีพระครูโสภณปริยัติสุธี เจ้าอาวาสวัดคอยสะแกและเจ้าคณะอำเภอคอยสะแก สำหรับวิธีรวบรวมข้อมูลนั้น ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการให้ผู้ถูกศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและทัศนะร่วมกัน กลุ่มผู้ถูกศึกษาประกอบด้วยพระภิกษุสงฆ์ที่มีบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชนในกรณีปัญหาโรคเอดส์ กลุ่มศรัทธา ประชาชนในชุมชน กลุ่มพระสงฆ์ในพื้นที่ กลุ่มผู้ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนตัวแทนขององค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ชุมชนของพระสงฆ์ในกรณีปัญหาโรคเอดส์

ในการศึกษานั้น ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแยกแยะข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่และโยงความสัมพันธ์ในมิติต่างๆ โดยการยึดกรอบความคิดแบบองค์รวม (holistic view)

สรุปผลการศึกษา

การที่พระครูโสภณปริยัติสุธีเข้ามามีบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชนในกรณีปัญหาโรคเอดส์นั้น เกิดจากการที่ท่านมีภูมิหลังมาจากครอบครัวที่ยากจนเห็นสภาพความด้อยโอกาสทางสังคมในชนบท จึงปรารถนาจะช่วยเหลือชุมชนที่คนอาศัยอยู่ รวมทั้งการเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน ในฐานะของการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของชุมชน จึงเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและคาดหวังในบทบาทของการเป็นผู้ในการพัฒนาเรื่องต่างๆ จากบุคคลในชุมชนและจากองค์กรทั้งทางภาครัฐฯ และเอกชน ในระยะแรกของปัญหาเรื่องโรคเอดส์ซึ่งยังเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในชุมชน เป็นช่วงของการรณรงค์ในการป้องกันปัญหาโรคเอดส์ของหน่วยงานต่างๆ โดยการจัดการประชาสัมพันธ์ในเรื่องโรคเอดส์อย่างโปรยหว่านไปในประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั้งยังคาดหวังการนำเอาพระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ โดยการอบรมให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่ พระสงฆ์และขอการสนับสนุนจากพระสงฆ์ในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อการป้องกันโรคเอดส์จากวิธีการเทศนาเรื่องโรคเอดส์ในโอกาสต่างๆ ผลจากการดำเนินการของภาครัฐในการขอรับรองให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการป้องกันปัญหาโรคเอดส์นี้ ทำให้พระสงฆ์จำนวนมากให้ความร่วมมือในการเทศนาเรื่องการป้องกันโรคเอดส์แก่ประชาชน โดยสื่อต่างๆ ที่พระสงฆ์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์คือสื่อบุคคลอันเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้ความรู้และสื่อเอกสาร วัสดุทัศนต่าง ๆ ที่ถูกจัดทำขึ้นอันเป็นการนำเสนอเรื่องราวที่น่ากลัวของโรคเอดส์ ในระยะนี้สถานการณ์ของการเจ็บป่วยด้วยโรคเอดส์ยังไม่ใคร่ปรากฏขึ้นในชุมชนมากนัก ดังนั้นกิจกรรมด้านการสงเคราะห์เรื่องโรคเอดส์จึงเป็นประเด็นที่พระสงฆ์ยังให้ความสำคัญไม่มากนัก อาจจะเนื่องจากการไม่ได้ประสบในสถานการณ์จริงและการพยายามจะวิเคราะห์ว่าปัญหาของโรคเอดส์นั้นมีความเหมาะสมและเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์เพียงใด

ต่อมาสถานการณ์ปัญหาของโรคเอดส์ได้รุนแรงมากขึ้น ปรากฏการณ์ของการเจ็บป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ได้ปรากฏขึ้นในชุมชนต่างๆ ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหากแต่เป็นลักษณะของการหวาดกลัวและรังเกียจผู้ติดเชื้อ แม้กระทั่งในสถาบันสงฆ์เองก็เริ่มเกิดปรากฏการณ์ที่พระสงฆ์มีการเจ็บป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ ทำให้พระสงฆ์เริ่มเกิดการตื่นตัวในการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์มากยิ่งขึ้น เริ่มมีกระแสการวิพากษ์ในการกำหนดกติกาทางสังคมสำหรับพระสงฆ์ที่จะเข้ามาบวชเช่น ต้องผ่านการตรวจเลือดหรือการพยายามขับพระสงฆ์ที่มีปัญหาเรื่องโรคเอดส์ออกจากความเป็นสมาชิกของสถาบันสงฆ์ ซึ่งกระแสการวิพากษ์ที่เกิดขึ้นมาจากกลุ่มพระสงฆ์และฆราวาสที่มีแนวคิดเชิงอนุรักษนิยม ขณะเดียวกันสำหรับวิถีชุมชนที่มีผู้ป่วยหรือ

ผู้ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์เริ่มมีความตึงเครียดเกิดขึ้นภายในชุมชน จากการที่ผู้คนพากันหวาดกลัวและรังเกียจผู้ติดเชื้อรวมทั้งครอบครัวบรรดาผู้ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ทุกคนติดเชื้อและคนป่วยโรคเอดส์ นอกจากนี้จะได้รับความทุกข์เนื่องจากการเจ็บป่วยทางร่างกายแล้วยังมีผลกระทบอย่างแรงในเรื่องเศรษฐกิจและจิตใจ โดยจะพบว่ากลุ่มผู้ป่วยส่วนมากจะเป็นกลุ่มชนชั้นแรงงานที่มีฐานะเศรษฐกิจยากจน การเจ็บป่วยทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ในขณะที่ต้องมียาใช้จ่ายจำนวนมากในการรักษาพยาบาล ทำให้เกิดความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจทั้งยังถูกปฏิเสธจากการเป็นสมาชิกของชุมชนทำให้เกิดความทุกข์อย่างแสนสาหัส สภาพปัญหานี้เองทำให้พระสงฆ์ซึ่งอยู่ในฐานะของการเป็นผู้นำเป็นที่พึ่งของชุมชนไม่อาจจะนิ่งเฉยได้จึงเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน

ภูมิหลังทางสังคมของพระครู โสภณปริยัติสุธี พบว่าท่านเคยเป็นกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคมมาก่อน ต่อมาเมื่อตนเองสามารถปรับเปลี่ยนสถานภาพทางสังคมของตนเองจากการบวชเรียนในพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังมีโอกาสศึกษาในทางโลกและทางธรรม ทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถจนได้รับการยอมรับ จากการศึกษาค้นคว้าทางศาสนาที่ถ่อมถ่อมมาให้พระสงฆ์เป็นผู้มีความเมตตากรุณาต่อบุคคลอื่น ประารถนาจะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้รอดพ้นจากความทุกข์โดยการ ใช้ธรรมะ จึงทำให้เป็นผู้ที่มีลักษณะของการเป็นผู้มีเมตตาสูง ดังนั้นเมื่อประสบสถานการณ์ปัญหาผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยที่ยากจนในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคมดังเช่นที่ท่านเคยประสบมา ถูกปฏิเสธจากสังคมทั้งยังได้รับความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจ จึงไม่อาจจะวางเฉยได้เมื่อกลุ่มคนดังกล่าวขอความช่วยเหลือ จึงมีความเข้าใจและเห็นใจพร้อมทั้งเข้ามาให้การช่วยเหลือ โดยมีการใช้รูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1. การสงเคราะห์แบบให้เปล่า เป็นวิธีการแรกเริ่มที่พระครู โสภณปริยัติสุธีนำมาใช้ในการสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์ ซึ่งวิธีการสงเคราะห์ประกอบด้วย การสงเคราะห์ทั้งจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมแก่ผู้ที่ประสบปัญหา ในทางจิตใจกระทำโดยการ ไปเยี่ยมเยียนผู้ที่เจ็บป่วยและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีปัญหาเข้าพบเพื่อเป็นที่ปรึกษาชี้แนะแนวทางในการดำรงชีวิตต่อไปและในการนี้ท่านพบว่าแม้ท่านจะให้กำลังและการชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์ก็ตาม แต่การชี้แนะในการปฏิบัติตนของท่านยังไม่ได้ผลมากนัก เนื่องจากท่านอยู่ในสถานภาพที่แตกต่างกัน จึงมีความคิดที่จะให้ผู้ติดเชื้อ ได้มีโอกาสให้กำลังใจแก่ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในบุคคลที่ประสบปัญหาและไม่สามารถปรับตนได้ จึงมีความคิดในการรวมกลุ่มของผู้ติดเชื้อ ให้ได้มีโอกาสมาพบปะพบคุยกันเป็นประจำทุกหนึ่งเดือน โดยในทุกครั้งของการพบกลุ่มท่านจะร่วมเป็นที่ปรึกษาด้วยทุกครั้งซึ่งการกระทำในลักษณะนี้ทำให้ผู้ติดเชื้อสามารถมีกำลังในการต่อสู้ชีวิตเพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าผู้ติดเชื้อเหล่านี้จำนวนมากมีปัญหาเนื่องจากมีฐานะทาง

เศรษฐกิจที่ยากจน ดังนั้นเมื่อเกิดการล้มป่วยไม่สามารถประกอบอาชีพได้ผู้คิดซื้อและครอบครัว จะได้รับผลกระทบอย่างมากทั้งในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและการดำเนินชีวิต ด้วยความรู้สึกรังเกียจของการเป็นผู้ให้ จึงให้การสงเคราะห์ผู้ที่ประสบปัญหาเหล่านี้โดยวิธีการแจกของต่างๆ ทั้งโดยการแจกเครื่องใช้ในการอุปโภคบริโภค รวมทั้งเงิน ซึ่งปรากฏว่าการช่วยเหลือในลักษณะนี้ทำให้สามารถช่วยผู้ที่ประสบปัญหาให้สามารถแก้ไขปัญหาดังๆ ไปตามระยะเวลา โดยมีท่านเป็นหลักสำคัญของการแก้ไขปัญหานี้ อีกทั้งวิธีการในการสงเคราะห์จากการให้เปล่าแบบนี้ เริ่มขยายวงมากขึ้น ทั้งขอบเขตของการให้และขอบเขตของจำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือเพราะ ผู้รับการสงเคราะห์ได้ขอรับการช่วยเหลือมากขึ้น จากการขอรับแจกของเป็นการขอรับเงิน เป็นการขอโรงศพและการเป็นเจ้าภาพจัดงานศพให้ทั้งหมด ซึ่งในลักษณะเช่นนี้ทำให้ท่านเกิดความตระหนักและให้การทบทวนบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชนของตนเองมากขึ้นจนพบว่าการกระทำในลักษณะการแจกของแบบนี้ นอกจากจะทำให้ตนเองไม่สามารถหาแหล่งทุนสนับสนุนมาได้ ด้วยตนเองเพียงฝ่ายเดียวแล้ว ยังทำให้ผู้รับการสงเคราะห์เคยชินกับการรับการช่วยเหลือและไม่พยายามช่วยเหลือตนเอง หากแต่จะมีการขยายความต้องการในการร้องขอความช่วยเหลืออย่างไม่จบสิ้น

จึงได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการในการสงเคราะห์เช่น การระดมแหล่งทุนจากกลุ่มพระสังฆาธิการ โดยการขอรับการสนับสนุนด้านการบริจาคเครื่องไทยทานที่ได้รับจากการทำบุญเพื่อนำมาใช้ในการแจกจ่ายแก่ผู้ป่วย รวมทั้งสามารถแปรสภาพเป็นเงินทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาได้ โดยท่านได้จัดตั้งมูลนิธิขึ้นเพื่อเป็นส่วนสำคัญในระดมทุนและการบริหารจัดการภายใต้ชื่อ มูลนิธิแห่งความเมตตาและเอื้ออารีย์ ทั้งยังได้มีความพยายามในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจากภาคเอกชนและภาครัฐบาลมากขึ้น มีการจัดตั้งคณะทำงานในการสงเคราะห์ชุมชนเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างเป็นทางการ และกำหนดผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจนมากขึ้นเนื่องจากการเสียชีวิตที่เกิดขึ้นในครอบครัวของผู้ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัวที่เกี่ยวข้องทั้งในฐานะของภรรยา หรือบุตรธิดา โดยเฉพาะในครอบครัวที่ประสบปัญหาพ่อแม่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ ทำให้บุตรธิดาต้องกำพร้าขาดอุปการะด้านการศึกษา โดยที่ท่านเองเป็นผู้เห็นความสำคัญของการศึกษามาก จึงพยายามที่จะสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กกลุ่มนี้ โดยการให้โอกาสสำหรับผู้ที่เป็นบุตรชายและสำเร็จการศึกษาภาคบังคับแล้ว มาบวชเรียนที่วัดโดยที่ท่านเป็นผู้อุปการะ หรือหากไม่ประสงค์จะบวชเรียนท่านก็ให้การสนับสนุนโดยการแจกทุนการศึกษาให้ ซึ่งทุนการศึกษาเหล่านี้มาจากการจัดทำโครงการระดมทุนเพื่อการศึกษา โดยการขอรับบริจาคจากบุคคลทั่วไป

2. การพัฒนาแบบผสมผสาน จากการดำเนินกิจกรรมการสงเคราะห์ชุมชนมาระยะหนึ่ง ทำให้พระครูโสภณปริยัติสุธีเกิดการเรียนรู้วิธีการและสภาพปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการสงเคราะห์ชุมชนระหว่างการสงเคราะห์กับการพัฒนา จึงได้เกิดการเรียนรู้ลองผิดลองถูกในการสงเคราะห์จนพบว่าหากกระทำการสงเคราะห์ด้วยการให้เพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถช่วยเหลือให้ผู้ที่มีปัญหาสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง ทั้งยังเป็นการทำลายความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคล เหตุนี้จึงได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการในการสงเคราะห์ชุมชนมาเป็นรูปแบบที่ผสมผสานระหว่างการพัฒนาและการสงเคราะห์ ซึ่งกระทำโดยการพยายามให้ผู้ที่มีปัญหาสามารถพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจได้ จากการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม ซึ่งใช้ทักษะไม่ซับซ้อนมากนัก ผู้ที่มีปัญหาสามารถเรียนรู้ได้โดยง่ายและให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม โดยที่ให้การสนับสนุนด้านทุนต่างๆ รวมทั้งการจัดการอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพตลอดทั้งการจัดการทางการตลาดให้จากการรับซื้อผลผลิตซึ่งประกอบด้วย การทำงานประดิษฐ์ต่างๆ การทำกรงเกษม ฯลฯ ขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยในการพัฒนาทางด้านจิตใจ ให้ผู้ที่ประสบปัญหาเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ในการไม่กระทำตนให้เป็นปัญหาต่อสังคม และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเพื่อนสมาชิกที่ร่วมชะตากรรมเดียวกัน การเรียนรู้และแบ่งปันร่วมกัน ทั้งยังพยายามรณรงค์จิตสำนึกในการช่วยเหลือระหว่างกันของชุมชน ซึ่งเป็นหลักจริยศาสตร์ในการอยู่ร่วมกันของชุมชนให้กลับคืนอีกครั้ง โดยมีการสร้างเครือข่ายพระสงฆ์ในชุมชนต่างๆ ร่วมกัน

สำหรับการสร้างเครือข่ายพระสงฆ์ กระทำโดยวิธีขอความร่วมมือกับพระสงฆ์ในชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอคอยสะเกิด โดยเฉพาะกลุ่มพระที่เป็นผู้ปกครองในชุมชนและตำบลต่างๆ ซึ่งวิธีการที่กระทำคือ การประชุมปรึกษาหารือ วางแผนงานร่วมกันโดยการเชิญบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์และการพัฒนามาเป็นวิทยากร ในการถวายความรู้ทั้งยังมีการพากลุ่มพระสงฆ์ไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ที่มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ โดยวิธีการนี้ทำให้มีเครือข่ายร่วม ในการกระจายความช่วยเหลือลงไปตามพื้นที่ต่างๆ ทั้งยังเป็นการรื้อฟื้นบทบาทในการเป็นผู้นำทางสังคมแก่พระสงฆ์ให้กลับมาเด่นชัดมากขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากจะมีการสร้างเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อเป็นการกระจายขอบเขตและบทบาทในการสงเคราะห์แล้ว ด้วยความตระหนักว่าปัญหาของสมาชิกของชุมชนควรเป็นปัญหาของชุมชน ดังนั้นในการแก้ไขปัญหา ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมกัน จึงได้มีความพยายามผลักดันให้เกิดการสร้างเครือข่ายคณะกรรมการเอดส์ในระดับชุมชน โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน พระสงฆ์ และผู้มีปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับชุมชนดำเนินการร่วมกัน ในการวางแผนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่นั้น ๆ

จากการดำเนินการในการสงเคราะห์ชุมชนในรูปแบบและวิธีการดังกล่าวทำให้สามารถสงเคราะห์ผู้ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ได้จำนวนมาก ผู้ที่ประสบปัญหาต่างให้การเคารพศรัทธาอันเนื่องจากการสงเคราะห์ของท่านสามารถทำให้พวกเขาสามารถดำรงอยู่ในสังคมขณะเดียวกัน ในกลุ่มพระสงฆ์ในพื้นที่จำนวนมากต่างให้การสนับสนุน และให้การยอมรับบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชนของท่าน รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ด้วยอาจจะมีเพียงพระอาวุโสจำนวนน้อยรายที่ยังคงคิดว่าพระสงฆ์ควรจะเกี่ยวข้องกับเฉพาะโลกุตระธรรมเท่านั้น หากแต่ก็ไม่ได้มีปฏิกริยาคัดค้านแต่อย่างใด ยังให้การสนับสนุนงานของท่านและมีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ตามสภาพการณ์ของชุมชนที่ตนเป็นผู้นำอยู่ สำหรับกลุ่มศรัทธาวัคที่ เป็นสมาชิกในชุมชนที่พระครูโสภณปริยัติสุธีเป็นเจ้าอาวาสนั้นล้วนให้การสนับสนุนการทำงานด้วยความเชื่อมั่นในจริยวัตร

เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ชุมชนของพระสงฆ์ในกรณีปัญหาโรคเอดส์พบว่าประกอบด้วยเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการคือ โครงสร้างทางสังคม โครงสร้างทางวัฒนธรรม และระดับการศึกษาและการรับรู้ของชุมชน

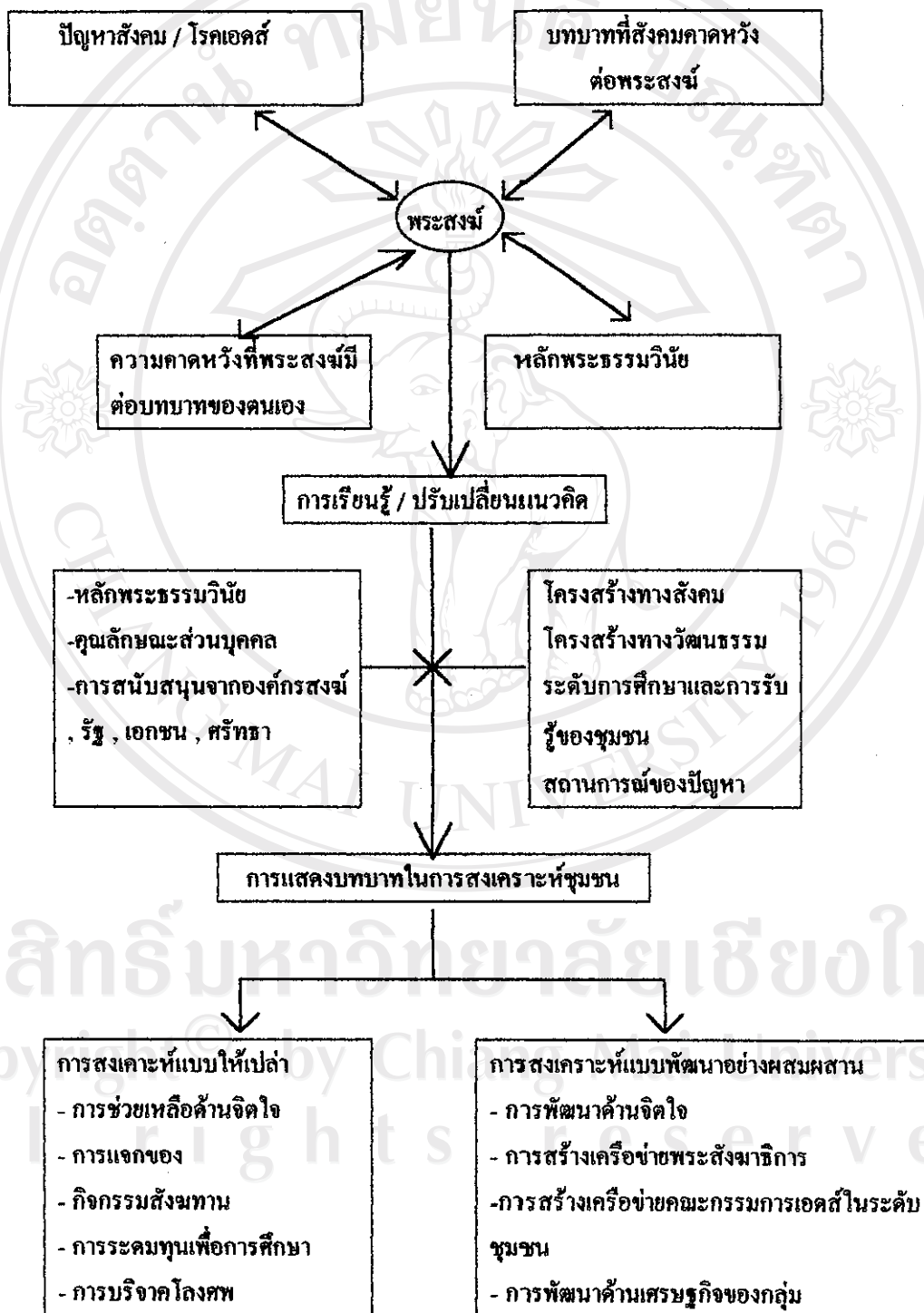
ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่พระสงฆ์ กับชาวบ้านมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยชาวบ้านอยู่ในฐานะของการเป็นผู้สนับสนุนปัจจัยพื้นฐานต่างๆ แก่พระสงฆ์โดยการปฏิบัติต่อพระสงฆ์ด้วยความเคารพเพื่อให้พระสงฆ์ทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ สืบทอดการพระศาสนาต่างๆ พระสงฆ์จะทำหน้าที่ของการเป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการแก่ประชาชน คอยชี้แนะให้คำปรึกษาแก่ชุมชน พร้อมทั้งคอยทำหน้าที่ผู้ปกครองอย่างไม่เป็นทางการด้วยในเรื่องของจริยศาสตร์ จริยธรรมและ ในขณะเดียวกันชาวบ้านที่ให้การอุปถัมภ์พระก็จะทำหน้าที่ดูแลสอดส่องจริยวัตรของพระว่ามีการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมตามบรรทัดฐานของสังคม ชุมชนก็จะมีวิธีการในการควบคุมจัดการ ในลักษณะเช่นนี้บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนเรื่องโรคเอดส์ เมื่ออยู่ภายใต้โครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวทำให้พระสงฆ์สามารถทำกิจกรรมในการสงเคราะห์ชุมชนได้สำเร็จ เช่นเดียวกับระดับการศึกษาและการรับรู้ของชุมชน ที่เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงมากขึ้น ซึ่งการที่บุคคลมีการเรียนรู้ที่กว้างขวางและทั่วถึงจะทำให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวาง และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมและมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมดังนั้น ในสถานการณ์ของโรคเอดส์เมื่อมีการเรียนรู้มากขึ้น การยอมรับต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนในเรื่องของโรคเอดส์จะเกิดขึ้น โดยง่าย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ชุมชนของพระสงฆ์ ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ หลักพระธรรมวินัย คุณลักษณะส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ใน

สังคมของสงฆ์นั้นหลักพระธรรมวินัยจะมีความสำคัญยิ่งในการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของสงฆ์ ในกรณีปัญหาโรคเอดส์พบว่าหลักพระธรรมวินัยได้กำหนดอย่างชัดเจนว่า พระสงฆ์จะต้องกระทำการสงเคราะห์ชุมชน แต่กระนั้นสิ่งสำคัญอีกประการคือคุณลักษณะส่วนตัวของพระสงฆ์ เพราะแม้ว่าหลักวินัยจะเอื้อต่อการกระทำการสงเคราะห์ชุมชน แต่หากพระสงฆ์ไม่เป็นผู้มีความสนใจต่อสภาพปัญหา ไม่เข้ามาบิณฑบาตในการสงเคราะห์ชุมชนก็ย่อมสามารถกระทำได้ แต่พระครูโสภณปริยัติสุธีสามารถกระทำการสงเคราะห์ชุมชนได้สำเร็จเพราะคุณลักษณะส่วนตัวของท่านดังเช่น การเป็นผู้ใฝ่รู้และการดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอทำให้สามารถได้รับการสนับสนุนจากพระสงฆ์ในพื้นที่โดยง่าย ซึ่งการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ ทั้งกลุ่มพระสงฆ์ในการปกครองหรือพระสงฆ์ผู้บริหาร รวมทั้งกลุ่มศรัทธาวัค ตลอดจนถึงองค์กรภาครัฐ และเอกชน ทำให้พระครูโสภณปริยัติสุธีสามารถทำการสงเคราะห์ชุมชนในเรื่องโรคเอดส์ได้บรรลุผล

ซึ่งจากการศึกษา จะสามารถสรุปได้ดังเช่นแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4 แสดงผลการศึกษาถึงบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชนของพระสงฆ์

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากการศึกษาพบว่าประชาชนและพระสงฆ์ ตลอดจนผู้คนในสังคมต่างๆ ให้การยอมรับบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำทางศีลธรรม จริยธรรมทั้งในการของการปฏิบัติและความรู้และเชื่อว่าพระสงฆ์ควรจะเป็นผู้ดำรงบทบาทของการเป็นผู้นำเพื่อทำหน้าที่ในการสงเคราะห์ชุมชนในกรณีปัญหาโรคเอดส์ ดังนั้นจึงควรที่จะมีการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาพบว่าหน้าที่พระครูโสภณปริยัติสุธี สามารถดำเนินกิจกรรมในบทบาทของการสงเคราะห์ชุมชนกรณีปัญหาโรคเอดส์อย่างได้ผลสัมฤทธิ์เป็นที่น่าพอใจนั้นเพราะได้รับการสนับสนุนอันดีจากสถาบันสงฆ์ ชุมชนและองค์กรต่างๆ รวมทั้งผู้ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ภายใต้โครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมและการศึกษาของสังคม ฉะนั้นหากคาดหวังว่าพระสงฆ์ควรจะมีบทบาทในการสงเคราะห์ชุมชนในกรณีปัญหาโรคเอดส์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม และสถานภาพของพระสงฆ์ในสังคม ตลอดจนหลักการพระธรรมวินัยด้วย เพื่อนำมาเป็นเครื่องตัดสินใจว่าพระสงฆ์รูปใดมีสถานภาพแบบไหน และอยู่ภายใต้เงื่อนไขใดบ้างที่จะสามารถสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมการสงเคราะห์ชุมชน ซึ่งมีปัญหาโรคเอดส์ได้

3. การที่ผู้ศึกษาเป็นบุคลากรของการสาธารณสุข ซึ่งทำงานอยู่ในตัวจังหวัด อาจจะทำให้แง่มุมมองของผู้ศึกษาบางส่วนเป็นไปในลักษณะการคิดแบบฆราวาส ซึ่งไม่เข้าใจข้อพระธรรมวินัยที่ลึกซึ้งเท่ากับพระสงฆ์ผู้บวชเรียนโดยตรงและอาจมองไม่ลึกซึ้งในมิติทางสังคมวัฒนธรรมของชาวชนบท ทำให้อาจมองข้ามปัญหาบางประการ จึงอาจทำให้เป็นข้อจำกัดประการหนึ่ง ทั้งนี้ผู้ศึกษาคิดว่าหากมีนักสังคมศาสตร์ หรือนักมนุษยวิทยาทางสังคมได้เข้ามาศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม คงจะเกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและการนำไปใช้ในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังนั้นยังมีมุมมองที่น่าสนใจในประเด็นดังนี้ ควรมีการศึกษาแนวคิดของประชาชน และพระสงฆ์เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ในเรื่องอื่นๆ เพื่อจะช่วยให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมมากขึ้น